

Εξοχότατε Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας,

Θεοφιλέστατε,

Κύριε Αντιπρόεδρε της Κυβέρνησης,

Αξιότιμε κ. Υπουργέ

Αξιότιμε κύριε Διευθύνοντα Σύμβουλε του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας,

Αξιότιμοι κ.κ. εκπρόσωποι των Εποπτικών και Ρυθμιστικών Αρχών,

Αγαπητοί κ.κ. εκπρόσωποι παραγωγικών και χρηματοπιστωτικών φορέων,

Αγαπητοί εκπρόσωποι των κομμάτων,

Αγαπητοί Συνάδελφοι, παλαιοί και νέοι,

Κυρίες και Κύριοι,

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την τιμητική παρουσία σας απόψε στην εκδήλωση εορτασμού των 90 χρόνων από την ίδρυση της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την Αυτού Εξοχότητα, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Καθηγητή Προκόπιο Παυλόπουλο για την τιμή που μας έκανε να κηρύξει την έναρξη της εκδήλωσης.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω για την παρουσία τους:

- τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης και Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης κύριο Γιάννη Δραγασάκη,
- τον Διευθύνοντα Σύμβουλο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας κ. Klaus Regling, και
- τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας κ. Wim Mijs (Βιμ Μιτς),
- τους πρώην Προέδρους της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών κ.κ. Τίμο Χριστοδούλου, Βασίλη Ράπανο, Γιώργο Ζανιά και Λούκα Κατσέλη, τους πρώην Γενικούς Γραμματείς κ.κ. Γιάννη Μάνο και Χρήστο Γκόρτσο, καθώς και όλους τους πρώην Διοικητές, τους Προέδρους και Διευθύνοντες Συμβούλους της Τράπεζας της Ελλάδος και των εμπορικών τραπεζών, αντίστοιχα.

Μετά το πέρας της εκδήλωσης θα σας διανεμηθούν στην έξοδο δύο εκδόσεις που αποτυπώνουν την ιστορία και το ρόλο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών τα τελευταία 90 χρόνια από την ίδρυσή της.

Ο πρώτος τόμος εκδόθηκε πριν από 20 χρόνια στην επετειακή εκδήλωση των 70 χρόνων της ίδρυσης της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, επί προεδρίας του αείμνηστου Θεόδωρου Καρατζά, από τον διακεκριμένο Καθηγητή Κωστή Κωστή, σήμερα Διευθυντή του Ιστορικού Αρχείου της Alpha Bank.

Το δεύτερο τόμο επιμελήθηκε η Γενική Γραμματέας κ. Χαρούλα Απαλαγάκη και εγώ προσωπικά, όπου καταγράφεται συνοπτικά η πορεία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών από το 1998 μέχρι σήμερα.

Κυρίες και Κύριοι,

Όπως είδατε στο βίντεο, η ιστορία των Ελληνικών τραπεζών είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη νεότερη ιστορία των Ελλήνων και με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Τράπεζες και οικονομία πορεύθηκαν και βίωσαν μαζί, τόσο σε περιόδους αισιοδοξίας και οικονομικής προοπτικής, όσο και σε περιόδους οικονομικής στασιμότητας και δυσπραγίας.

Η πρώτη σημαντική τράπεζα που δημιουργήθηκε στην Ελλάδα, ήταν η Εθνική Τράπεζα το 1841 και διαδραμάτισε καθοριστικό, ιστορικό ρόλο στην πορεία του τραπεζικού συστήματος και της οικονομίας για δεκαετίες.

Η ΕΕΤ, ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 1928 από δώδεκα τράπεζες, διέκοψε όμως τη λειτουργία της μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο εξαιτίας της ιστορικής συγκυρίας και της δεσπόζουσας θέσης στην αγορά των ομίλων της Εθνικής και της Εμπορικής. Επανιδρύθηκε το 1963.

Την ίδια περίοδο ιδρύονται τρεις σημαντικές επενδυτικές τράπεζες, η ΕΤΕΒΑ, η ΕΤΒΑ και η Τράπεζα Επενδύσεων, η πρώτη, ένα καινοτόμο πείραμα της εποχής, από τον αείμνηστο Γεώργιο Γόντικα, με συμμετοχή της Εθνικής και ξένων τραπεζών στο μετοχικό κεφάλαιο.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, και μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '80, αρχίζει επίσης η σταδιακή είσοδος ξένων τραπεζών στην Ελλάδα.

Να σημειωθεί ότι από τις πρώτες ξένες τράπεζες που εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα ήταν η American Express τη δεκαετία του 1930.

Συμπληρωματικά σε σχέση με το βίντεο, θα ήθελα να προσθέσω ότι η πρωτοβουλία του Κωνσταντίνου Καψάσκη, να δημιουργήσει την Τράπεζα Εργασίας, υπήρξε ένα τολμηρό για την εποχή του, ιδιωτικό, επενδυτικό εγχείρημα.

Αυτή η προσπάθεια, έφερε πιο έντονα στην τραπεζική αγορά της εποχής τα στοιχεία της πελατοκεντρικότητας, της πολυμετοχικότητας, της άριστης εξυπηρέτησης της πελατείας, με επίκεντρο τη μικρομεσαία επιχείρηση.

Ο Κωνσταντίνος Καψάσκης συνήθιζε να λέει στα στελέχη του: «Οι πελάτες ζουν και χωρίς εμάς, εμείς δεν ζούμε χωρίς τους πελάτες».

Θα πρέπει να αποδοθούν επίσης τα εύσημα σ' όλες τις ιδιωτικές τράπεζες της εποχής, αλλά ιδιαίτερα στην οικογένεια Κωστόπουλου, που έδωσε μεγάλες μάχες για δεκαετίες, ιδιαίτερα τη δεκαετία του '80, για να κρατήσει ζωντανή και να αναπτύξει, ακόμη περισσότερο, την από το χρόνο ιδρύσεώς της ιδιωτικών συμφερόντων, Alpha Bank σήμερα,

σε ένα περιβάλλον αυστηρών δεσμεύσεων, διοικητικού καθορισμού των επιτοκίων και μη φιλικού προς το ιδιωτικό επιχειρείν.

Προς το τέλος της δεκαετίας του 1980 και τις αρχές της επόμενης δεκαετίας, η ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας και η διαδικασία δημιουργίας ενιαίας χρηματοπιστωτικής αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις ίδρυσης μιας σειράς νέων δυναμικών ιδιωτικών τραπεζών.

- η Ευρωεπενδυτική, σήμερα Eurobank, από την οικογένεια Λάτση, με τον Γεώργιο Γόντικα και τον κ. Νικόλαο Νανόπουλο στην ηγεσία,
- η Τράπεζα Πειραιώς που εξαγοράζεται από το Μιχάλη Σάλλα και ομάδα Ελλήνων επιχειρηματιών,
- η Interbank από τον Δ. Κοντομηνά και ξένους μετόχους,
- η Τράπεζα Χίου από την οικογένεια Βαρδινογιάννη,
- η Εγνατία Τράπεζα από ομάδα βιομηχάνων της Θεσσαλονίκης, υπό την ηγεσία της οικογένειας Μπακατσέλου,
- η Τράπεζα Μακεδονίας-Θράκης,
- η Ασπίς Στεγαστική από την Ασπίς Ασφαλιστική, και
- η Δωρική Τράπεζα από τον εφοπλιστή Μαυρακάκη.

Η Eurobank και η Πειραιώς ξεχώρισαν σύντομα, μεγάλωσαν ταχύτατα μέσω οργανικής ανάπτυξης αλλά και σημαντικών συγχωνεύσεων και εξαγορών, και τροφοδότησαν το δυναμισμό, την καινοτομία και τον ανταγωνισμό στην αγορά.

Να σημειωθεί ότι, η σημαντική «Έκθεση Καρατζά» το 1987, είχε προετοιμάσει το έδαφος, θέτοντας τις βάσεις φιλελευθεροποίησης και το κατάλληλο πλαίσιο, ώστε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να απεμπλακεί σταδιακά από το αυστηρό πλέγμα των διοικητικών ρυθμίσεων και των περιορισμών στις τραπεζικές δραστηριότητες.

Τη 10ετία 1998-2008, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα διένυσε τη χρυσή εποχή του :

- προετοιμάστηκε επιτυχώς για την είσοδο στο ενιαίο Ευρωπαϊκό νόμισμα,
- απογαλακτίστηκε σε σημαντικό βαθμό από την έντονη κρατική επιρροή,
- διεύρυνε σημαντικά την παρουσία του στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, σε πάνω από 10 χώρες, με εκατοντάδες υποκαταστήματα, χιλιάδες εργαζόμενους και σημαντικές επενδύσεις, εκτιμώ πάνω από € 75 δισεκ.,

- απέκτησε πρόσβαση στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου με ανταγωνιστικούς όρους, αντλώντας κατά την εκτίμησή μου, πάνω από € 100 δισεκ. σε δανειακά και ίδια κεφάλαια,
- διπλασίασε τα δάνεια και τις καταθέσεις που προσέγγισαν τα € 250 δισεκ.,
- προχώρησε σε σημαντικές επενδύσεις, σε δίκτυα, νέα προϊόντα, υπηρεσίες και υποδομές, σε σύγχρονα οργανωτικά σχήματα και αμοιβές, σε τεχνολογική αναβάθμιση, στην εκπαίδευση του προσωπικού και σε νέες δραστηριότητες εντός και εκτός Ελλάδος.

Σε αυτό το περιβάλλον έντονης αισιοδοξίας έγιναν ίσως και υπερβολές, τις οποίες τροφοδότησε ο έντονος ανταγωνισμός, η ισχυρή ζήτηση για πιστώσεις, η απειρία και η υποτίμηση εν μέρει των κινδύνων που αναλαμβάνονταν.

Αλλά ουδείς μπορεί να αμφισβητήσει ότι το τραπεζικό σύστημα, την ίδια περίοδο, στήριξε τις ανάγκες της κοινωνίας, π.χ. με παροχή στεγαστικών δανείων με ανταγωνιστικούς όρους, εκταμιεύοντας κοντά στα € 70 δισεκ., προς 700.000 περίπου νοικοκυριά, ώστε να αποκτήσουν κυρίως πρώτη κατοικία ή ν' αναβαθμίσουν την παλαιά.

Ο κλάδος, όμως, σε όλη αυτή την περίοδο, διατηρούσε εξαιρετική χρηματοοικονομική υγεία, ισχυρούς κεφαλαιακούς δείκτες, ικανοποιητική ρευστότητα και επικεντρώθηκε κυρίως στη χρηματοδότηση της πελατείας. Δεν είχε επενδύσει σε τοξικά προϊόντα και διεθνείς πολύπλοκες χρηματοδοτήσεις.

Επιπροσθέτως, ο βαθμός δανειακής μόχλευσής του στην Ελλάδα παρέμεινε ιδιαίτερα χαμηλός, μια φορά το ΑΕΠ περίπου, από τα χαμηλότερα ποσοστά στην ευρωζώνη, ενώ ο τραπεζικός δανεισμός των νοικοκυριών ποτέ δεν ξεπέρασε το 40% του ΑΕΠ.

Είναι θετικό το γεγονός ότι, κανείς δεν αμφισβητεί πια, ούτε οι πιο κακόπιστοι, ότι ο τραπεζικός κλάδος δεν δημιούργησε την κρίση στην Ελλάδα, όπως συνέβη στην Ιρλανδία και την Κύπρο, υπέστη όμως τις βαριές της συνέπειες.

Η κρίση στην Ελλάδα δοκίμασε τις αντοχές του τραπεζικού τομέα, που επωμίσθηκε δυσανάλογα βάρη και ζημιές, οδηγήθηκε σε αναγκαστική ριζική αναδιάρθρωση και υψηλό βαθμό συγκέντρωσης,

καθώς και σε σημαντική συρρίκνωση των δραστηριοτήτων του και της διεθνούς του παρουσίας.

Η κρίση οδήγησε τελικά στη διαμόρφωση τεσσάρων συστημικών τραπεζών, σε σύγκριση με πάνω από 30 που λειτουργούσαν πριν την κρίση, ενώ το σύνολο σχεδόν των ξένων τραπεζών με δίκτυο, αποχώρησε από την Ελλάδα με εξαίρεση την HSBC.

Οι χρηματοπιστωτικές επιπτώσεις της πολύχρονης ελληνικής κρίσης για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, υπήρξαν έντονα αρνητικές και το αποτύπωμα βαρύ, σε βαθμό που σπάνια συναντά κανείς στη διεθνή εμπειρία.

- Το ενεργητικό των τραπεζών συρρικνώθηκε κατά 40%,
- τα κεφάλαιά τους εξαυλώθηκαν και η χρηματιστηριακή τους αξία μηδενίστηκε,
- τα NPEs προσέγγισαν το πρωτοφανές ύψος των € 107 δισεκ.,
- απαιτήθηκαν τρεις ανακεφαλαιοποιήσεις ύψους € 64 δισεκ., περίπου κυρίως για να καλύψουν τη ζημιά από το PSI που ξεπέρασε τα € 35 δισεκ.,
- κατέστη αναγκαίος ο σχηματισμός υψηλών προβλέψεων για επισφαλή δάνεια ύψους € 57 δισεκ.,
- σημειώθηκε πρωτοφανής μείωση καταθέσεων, περίπου €120 δισεκ. (50% του ΑΕΠ),
- οι διεθνείς αγορές παρέμειναν ως επί το πλείστον κλειστές για τις τράπεζες,
- έγινε μονόδρομος η χρηματοδότηση των τραπεζών από το Ευρωσύστημα, που στην κορύφωση της κρίσης τα υπόλοιπα ξεπέρασαν τα € 130 δισεκ.,
- τα υπόλοιπα δανείων συρρικνώθηκαν κατά € 80 δισεκ..

Όμως, την τελευταία δύσκολη δεκαετία, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, παρά την κρίση, κατόρθωσε να αφομοιώσει καταγιγιστικές ρυθμιστικές και εποπτικές μεταβολές.

Οι τελευταίες, διευρύνθηκαν ακόμη περισσότερο με την ανάληψη της Εποπτείας των ευρωπαϊκών συστημικών τραπεζών (μεταξύ των οποίων και τεσσάρων ελληνικών) από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM), από το Νοέμβριο του 2014.

Σήμερα, με τη σαφή βελτίωση του οικονομικού και επενδυτικού περιβάλλοντος, επιστρέφει σταδιακά, η αισιοδοξία και η πεποίθηση ότι βαδίζουμε στο σωστό δρόμο επιστροφής στην κανονικότητα, η κερδοφορία επανήλθε, οι καταθέσεις επιστρέφουν, τα NPEs μειώνονται, περάσαμε με επιτυχία τα stress tests, η πρόσβαση στις αγορές βελτιώθηκε, η εξάρτηση από τον ELA αποκλιμακώνεται, αλλά απέχουμε αρκετά από το να υποστηρίξουμε ότι έχουμε επιστρέψει στην κανονικότητα.

Όλες οι παραπάνω θετικές εξελίξεις θα ενισχυθούν, ιδιαίτερα, αν με συνέπεια και αποφασιστικότητα η χώρα επιταχύνει την υλοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων και κερδίσει το στοίχημα της αξιοπιστίας, της οικονομικής πολιτικής και της εμπιστοσύνης των αγορών.

Με την ενεργό στήριξη των μελών μας, αλλά και των πολυάριθμων εκπροσώπων αυτών, σε διατραπεζικές επιτροπές, παρακολούθησαμε στενά τις εξελίξεις, με ουσιαστικές παρεμβάσεις, σε ρυθμιστικό, κανονιστικό, νομοτεχνικό, λειτουργικό και εφαρμοστικό επίπεδο.

Επιπρόσθετα, επιδιώξαμε, όχι πάντα με επιτυχία, να βελτιώσουμε την εικόνα μας στην κοινωνία, να ενισχύσουμε την εμπιστοσύνη των πολιτών στο τραπεζικό σύστημα, που αποτελεί κορυφαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική του λειτουργία.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητο, με στοχευμένες πρωτοβουλίες των τραπεζών και της ΕΕΤ, να αναβαθμίσουμε και να βελτιώσουμε την ενημέρωση της πελατείας μας και του κοινού, αναφορικά με τα ποιοτικά στοιχεία τη στρατηγικής μας και την προσφορά μας στην οικονομία και την κοινωνία.

- του σεβασμού των πραγματικών αναγκών και προτιμήσεων των πελατών,
- της ειλικρίνειας και της διαφάνειας στην ενημέρωση και την εξυπηρέτησή τους,
- της υπευθυνότητας και της σύνεσης στη διαχείριση της κοινωνικής αποταμίευσης, σε πλαίσιο σύγχρονης εταιρικής διακυβέρνησης,
- της χρηματοοικονομικής ισχύος και θωράκισης στη διαχείριση των κινδύνων,
- των δράσεων κοινωνικής ευθύνης,
- της δίκαιης μεταχείρισης πελατών και προσωπικού στις σχέσεις μας.

Κυρίες και Κύριοι,

Η μεγάλη πρόκληση σήμερα για τις ελληνικές τράπεζες, «ο Ελέφαντας στο δωμάτιο», είναι το σημαντικό ύψος των NPEs.

Οι τράπεζες έχουν δεσμευθεί έναντι των μετόχων και των εποπτικών αρχών να τα μειώσουν κοντά στα € 64 δισεκ. μέχρι το τέλος του 2019, από € 91 δισεκ. σήμερα και € 107 δισεκ. το καλοκαίρι του 2016.

Χρειάζονται, όμως, νέες πρωτοβουλίες.

Σύντομα να διαμορφώσουμε ένα οδικό χάρτη, ώστε τα NPEs να μειωθούν ως ποσοστό του συνόλου των δανείων κάτω του 10%, τ' αργότερο μέχρι το τέλος του 2022, ώστε να προσαρμοστούμε στα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Στο πλαίσιο αυτό της διαχείρισης των NPEs :

Δείχνουμε κατανόηση και προσφέρουμε βιώσιμες λύσεις σε όσους αντικειμενικά έχουν αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεων και συνεργάζονται με τις τράπεζες, μεταχειριζόμαστε δίκαια όσους παρά τις δυσχέρειες παρέμειναν συνεπείς, είμαστε αμείλικτοι έναντι όλων των στρατηγικών κακοπληρωτών, που επιδιώκουν να επιρρίψουν το δικό τους κόστος στους φορολογούμενους, τους καταθέτες, τις τράπεζες και στο κοινωνικό σύνολο.

Κυρίες και κύριοι,

Ο τραπεζικός κλάδος βρίσκεται μπροστά σε ιστορικές προκλήσεις.

Οι εξελίξεις στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, την τεχνολογία, τον ανταγωνισμό και το εποπτικό πλαίσιο, είναι καταγιγιστικές, διαταράσσουν και απειλούν τις υφιστάμενες τραπεζικές δομές, πρότυπα λειτουργίας και κερδοφορία.

Θέλω να σας διαβεβαιώσω, ότι όλες οι Τράπεζες σχεδιάζουν και υλοποιούν, τις αναγκαίες προσαρμογές, ώστε να διασφαλιστεί η επιστροφή στην κανονικότητα και η επιτυχής αντιμετώπιση των παλαιών και νέων προκλήσεων.

Θα πράξουμε τα δέοντα, έγκαιρα, με σχέδιο, αποφασιστικότητα και τόλμη.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλα τα μέλη μας, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών της Ένωσης, το προσωπικό της, που συμμετείχαν ενεργά στη διαδικασία αναβάθμισης του ρόλου της ΕΕΤ, εντός και εκτός Ελλάδος.

Βοηθήσατε όλοι να διατηρήσουμε ανοικτές τις πόρτες της Ένωσης και κατά την περίοδο της κρίσης, να μην χάσουμε την εμπιστοσύνη στο μέλλον μας, στο μέλλον και τις προοπτικές αυτού του ευλογημένου τόπου, διατηρώντας ένα ανοικτό και ειλικρινή διάλογο και συνεργασία με την πολιτεία, την κοινωνία, τις εποπτικές αρχές, τους παραγωγικούς φορείς, τις διεθνείς αρχές, τους επενδυτές και τους λοιπούς εμπλεκομένους.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.